

MEENSEL-KIESEGHEM, A. WAUTERS, 1882

Huizen en gehuchten

Men telde: in Meensel, in 1374, 46 huishoudens; in 1435, 55 huisvestingen; in 1464, 47 huisvestingen; in 1472, 43 huisvestingen; in 1492, 24 huisvestingen; in 1526, 31 huizen met 3 inwoners; in 1686, 21 huizen, 1 brouwerij en 1 herberg; - in *Kieseghem*, in 1374, 23 huishoudens; in 1435, 26 huisvestingen; in 1464, 21 huisvestingen; in 1472, 16 huisvestingen; in 1492, 9 huisvestingen; in 1526, 17 huizen, plus 1 à 2 huisvestingen; in 1686, 21 huizen, 1 pastorie, 2 herbergen; - in de twee dorpen, in 1856, 116 huizen, waarvan 69 in Meensel en 47 in *Kieseghem*; in 1866, 124 huizen.

Gehuchten en secties. – Meensel, Silverenberg, *Kieseghem*, Neckerspoel, Nysserode

Het dorp van Meensel ontplooit zich langs de weg van Binkom naar Diest, tot aan de grens met Molenbeek. Er bevindt hier zich maar één opmerkelijke woning, die van Mr Kenes, burgemeester, een woning die op de plaats lijkt te staan van een oud landhuis, *thof van Meensele* (1440) en wat toebehoorde, iets meer dan een eeuw geleden, aan de heren van Donck, deze van Ranst, van Tienen. Het uiterste ten Oosten van het dorp, dat lange tijd braak is gebleven, heet nog de *Drisschen*.

Silverenberg (de Berg van zilver; Silverberghe, XIVe eeuw; 't hof te Silverberghe, 1530; 't hoff ten Silverenerch, 1652; 't hoff ten Silverenberg, 1708) is een boerderij momenteel weinig omvangrijk die zich bevindt vlakbij de weg van *Kieseghem* naar Diest; ze wordt evenzeer het *lersche pachthof* genoemd, *la Ferme irlandaise*, omdat ze toebehoorde aan de Ierse Dominikanen van Leuven. Het werd geleidelijk aan een gehucht aan die kant, gevolgd door een aanzienlijke uitbreiding van landerijen.

Het dorp *Kieseghem* (1675, 1712, jaar XIII, 1824), vroeger *Kysenkim* (1171) of *Kysenkin* (1181), vervolgens *Kiesechem* (1256), *Kyesekeem* (XIVe eeuw), *Kiesekekem* (1383, 1464, 1559, 1569, 1588, 1600, 1711, Van Gestel, 1784); *Kyesekekem* (1436), *Kiesegem* (1497, 1676), *Kyesegegem* (1523 – 1524) of *Kiesengem* (1687), later *Kiesechem* (1599, 1604, 1606, 1613, 1615, 1686), *Kiesechem* (1616, 1617, 1700), *Kyesekekem* (1645), *Kiesegem* (1710), zijn enkele keren genoemd in 't *Haegelant* (1712), als gevold van de situering in het hart van deze kontrijen. Omringd door hoogtes, beschermd van alle kanten met bossen, afgescheiden met een beek van St-Joris-Winge, lijkt dit dorp voorbestemd te zijn om in een isolement te leven. Het bestaat om zeggens uit een straat, welke deel uitmaakt van de grote verbindingsweg van *Winghe* naar *Cappellen* en waarbij vlakbij de kerk zich bevindt, alsook het oude landhuis van de heerlijkheid (*hof van Kieseken*, 1530; *het huys Kiesekekem*, 1675), momenteel omgebouwd als een boerderij, een windmolen, en de pastorie welke ook *het Personaet hof*, *le Manoir du personnat* (1440) of de *Commanderie*, omdat het toebehoorde aan de orde van Malta.

Het gemeentehuis dat zich op een hoogte bevindt kort bij de *Keelstraet*, gericht naar het westen, uitmondend in een klein valleitje waar zich het gehucht *Neckerspoel* (*Neckerspoele*, XIVe eeuw; te *Neckerpoel*, 1440; te *Neckerpoele*, in de *Cluppelhove*, by *Kiesekekem*, 1470) bevindt, waarvan de naam herinnert een het geloof in aan de watergeesten, de zogenaamde *Neckers*, zo gevreesd door onze voorouders; in de XIVe eeuw werd een van de inwoners van het dorp Jan Neptunus geheten, dit omdat de naam van de oude zee-god vroeger in het Latijn werd vertaald van het Vlaamse woord *Necker*.

Nysserode (te Ysenroede, 1422; 't goet van Ysenroede, 1440; hoeve van Nyssenroede, 1622; Nysselrode, 1787), oude hoeve van de abdij van Averbode, is gebouwd op de grens met Attenrode, aan de zuidkant van de gemeente. Zoals zijn naam aangeeft, is ze opgericht op open plekken waaraan Attenrode zijn naam te danken heeft, in Meensel waarschijnlijk gebouwd door een genaamde Nys of Denis.

Naamplaatsen ... – Schepers weide; Collegien boomgaard pad; Keel straet; Nyvelberg (op den Nyvelberch, 1530), Roesmanshof (Deegdeken op het Roestmanshove, 1530), Watermans straet; Nieuwstraet, bij dewelke kortbij het Nieuwenbosch (1708) zich bevindt en Nieuwenberch (1440); Bremberg; Kerkberg; Slekke straet; Hazeleers pad (aen de Haselere strate, 1440); Hazeleren velt (1530); Zwaenszche veld, vroeger meer poëtisch het Swanendal genoemd; de Vallei van de zwanen (1711); Bosch van Silverberg (1440) of Zilverenbergen Bosch (1530); de Delle (la Vallée of Pastorye delle, jaar VIII), Wolfsberg (Wolfsberch, 1530, Wolverberg, jaar VIII), Mechelen weide; Wolvestraet; Cleyne Bempd; Walebroeck, vroeger simpelweg 't Broeck geheten (1675; int Broecke, aen den Bosch van Barle, 1440), misschien het Ywayn Rampaert broeck, vanaf 1440, het Rampaerts Bosch, vanaf 1530, Commers haeg, vroeger een heideland van 5 bonniers van oppervlakte (Commans haege, 1675, Comans haege 1699); Begeyne weyde; Begynbosch; Begynveld; Molenweg; Kiesekekem berch (1440); Veldpad; Kapellekens weg; Doorekens weg; nattebempd; Steenpoel (1440, 1741); Schardebosch; de Brempt (ten Breempt, 1440); Manneberg (Manneblock, an VIII); Kosters weyde; Corbeek goet, waar de zogenaamde hoeve 'het hoff ter Wauwer' (1672) of ten Wauwer (1470) zich bevond, het

welk in pacht gehouden werd van de abdij van Inde, vervolgens in bezit was van Daniel van St-Truiden, rond 1652 van Coeckaerts, en tenslotte geannexeerd met een 10 ha aanhorigheden aan de baronnie van Corbeek-over-Loo, opgericht in naam van Jean-Baptiste Daneels, op 17 februari 1672; den *Dourad*, voormalig gehucht het *Oyenrat* (1530); *Kwadepoortstraet*, *Haesveld*; *Fonteyn pad*, waar zich het vroegere 't hof ten Borne bevond; Het landhuis 'à la fontaine', deze boerderij bevond zich in Neckerspoel, voor het welke Jean Nys aan de heer van Kiezegem, in 1530, jaarlijks huur betaalde van 6 ½ 'chapons' en 14 ½ 'deniers'⁽¹⁾, maar waarvan de grond momenteel verdeeld is; de *Bouchout straet* (*Bouchout straete*, 1440; *Boicher strate*, 1632); *Bouchout*, bos dat voor een deel toebehoorde aan de orde van Malta en voor een deel aan de heer van Kiezegem; *Beekveld*; *Kinderveld* (het *Kinderenblock*, 1692); *Aenhof* (de *Hamhoeve*, 1440, de *Hamhove* 1530); *Bergen veld*; *Perkbosch*; *Cabbeek Bosch*; *L apsbroeck*; *Kerkbunder*; *Binkomsche baen*; *Calenberg en Cleynenberch* (1470; den *Kalenberg*, 1623); *Spickdoren veld* (*Spikdoren*, 1632; *op de Spickdorne*, 1695); *Oistack*; *Padde straetken*; *Franckenbergh* (1470; *op de Frankenberg*, 1622; *t' Holenplas, te Franckenberghe*, 1632); *Taflenbosch*; *Ter Beeck (Ter Beche*, 1784); *Lovenaer bempd*, het vroegere *Lovensche Bosch* (1440) of *Lovenaeren Bosch* (1530); *Habosch straet*; *Tafeldael*; *Tranegat*; *Hertekens Bosch*, *Geplantbosch*; *Kley*; *Sypenbosch*; *Wirickx straet*; *Kreftenbosch*; *Kluysbosch*; *Pastorykens straetje*; het *Smisken* (1759).

Voormalige plaatsnamen... - *Te Couter*, *Velhofe* (*Veelhof*, *op de Nustrate*, 1530), *te Leccaert*, *achter den Palster hof*, *beneden de Streke*, *boven de Eycke*, *op die Yect*, *Mylyshof*, *aen de Wegestede*, *op den Wittedriesch*, geciteerd in 1440; d' *Bosch van Diest*, goed met 5 bunders grond met huis, hof, enz. voor hetgeen Gérard Duynen betaalde aan de heer van Kiezegem, in 1440, een tegoed van "...3 chapons, 2 sous 34 ½ deniers boon, 3 sate, 3 livres paiement, 3 esterlins, 1 koer entier..."; de *Rogge straete* 1470); *Wyngaert Veld*, *Heyers veld*, *op den Crayenspoel*, geciteerd in 1530; den *Poelman*, *te Meensel* (1612); den *Maeybemt*, den *Looveren bemt*, den *Conynenbosch*, 't *Kerselare*, welke bij de *Nyссерode hoeve* behoorde (omstreeks 1650); het *Savelblock* (1695); *Waemerschot*, een bos dat toebehoorde aan het college van Arras (1700); den *Eyckenbosch* (1708); *Doorne Croonebaen* (1711); *Smisbempd*, een bos van een bunder (2) groot te Kiezegem (1749); *op den Dielenbergh*, den *Appelen boomgaert*, het *Mereboschken*, geciteerd in 1784; *Bos van Chartreux*, *aan de Watermans straet* (1807); *Beneficie weyde*, bos van 2 dagmalen (2) groot (1811), of wat men toenertijd *Onser Vrouwen autaar driesch* (1530) noemde, enz..

(1) Oud Franse munteenheid, 'un chapon ou douze deniers'

(2) Een *bunder* (Latijn: *bonnarium*, Frans: *bonnier*) is een oude eenheid voor een oppervlaktemaat. De grootte van een bunder was streekgebonden, afhankelijk van de plaatselijke lengtestandaard 'voet' of 'roede'. In de regio Leuven was een bunder doorgaans 400 (vierkante) roeden. In het begin van de 19de eeuw, met de hervorming naar het metrisch stelsel, gebruikten sommige 'bunder' voor de aanduiding van een hectare. Het gebruik van oude landmaten werd echter bij wet verboden op 18 juni 1836.

(3) Een *dagwand* (Frans: *journal*) is ¼ van een bunder of 100 (vierkante) roeden. Dit is een oppervlakte dat één man op een dag kan omploegen. De oppervlakte dat een man kan afmaaien, noemde men een *dagmaal*.

Bibliografie

Popp, *Atlas cadastral parcellaire du royaume de Belgique, commune de Meensel-Kieseghem. Une feuille in-plano. Bruges, avec un tableau indicatif in-folio.*

La Belgique Ancienne et Moderne, Géographie et Histoire des COMMUNES BELGES. Continuation, Arrondissement de Louvain – canton de Glabbeek, Alphonse Wauters, 1882.

<http://www.thesis.net/landmeter/landmeter.htm#2>, de Leuven landmeters tijdens de Oostenrijkse Nederlanden, Dirk Van Nijverseel.

www.molenechos.org

De Vlaamse gemeentenamen, verklarend woordenboek, co-auteur Dr. Fil. P; Kempeneers, 2010.